GENTS NETHEIDSACTIEPLAN 2026-2031

29 oktober 2026

Regie Netheid
Departement Stedelijke Ontwikkeling
Stad Gent

COLOFON

Stad Gent
Departement Stedelijke Ontwikkeling, Regie Netheid

Postadres
Stad Gent – Regie Netheid
Stadhuis, Botermarkt 1, 9000 Gent

Bezoekadres
Woodrow Wilsonplein 1, 9000 Gent

Publicatiedatum
29 oktober 2026

INHOUD

1. VOORWOORD 4

2. INTRO 5

3. DOELSTELLINGEN 6

4. GIDSENDE PRINCIPES 8

5. WERVEN 9

WERF 0: TROTS OP EEN PROPER GENT 9

WERF 1: EENHEID VAN COMMANDO 10

WERF 2: VUILNISBAKKENPLAN 12

WERF 3: PILOOTWIJK MUIDE-MEULESTEDE-AFRIKALAAN 13

WERF 4: HANDHAVING OPDRIJVEN 15

WERF 5: AANKLAMPEN EN OPVOLGEN 16

WERF 6: WIJKWERKING EN BUURTAANPAK 18

WERF 7: SOCIALE WOONCOMPLEXEN 19

WERF 8: RUIMTEVRAAGSTUKKEN 20

WERF 9: MONITORING EN ONDERZOEK 21

1. VOORWOORD

Beste Gentenaar,

Een propere stad is geen detail. Ze bepaalt hoe we onze buurt beleven, hoe veilig en welkom we ons voelen in de publieke ruimte en hoeveel trots we ervaren voor de stad waarin we wonen, werken en samenleven.

Sinds het begin van deze legislatuur heb ik met heel wat Gentenaars, stadsmedewerkers, buurtverenigingen, ondernemers en experten gesproken over netheid. Ik ben op veel plaatsen in onze stad geweest, heb veel gezien en nog meer gehoord. Over één zaak bestaat weinig discussie: netheid is voor Gentenaars een grote bezorgdheid. Mensen willen een stad waarin straten, pleinen en parken verzorgd zijn en waarin respect en zorgzaamheid voor de publieke ruimte vanzelfsprekend zijn.

Ook voor het stadsbestuur staat netheid van bij de start hoog op de agenda. Een propere stad is een basisvoorwaarde voor leefbaarheid, veiligheid en welzijn. Net daarom hebben we van netheid vanaf het begin van deze legislatuur een topprioriteit gemaakt. In het Meerjarenplan maakten we extra middelen vrij om ons netheidsbeleid aanzienlijk te versterken. We investeerden in bijkomende capaciteit, wierven extra medewerkers aan en zetten verdere stappen op het vlak van handhaving. Dankzij de zwerfvuilvergoeding die we ontvangen van afvalproducenten kunnen we daarbovenop een aantal uitdagingen grondiger aanpakken en nieuwe accenten leggen.

Uiteraard vraagt een proper Gent meer dan extra middelen alleen. Het vraagt een doordachte aanpak, duidelijke keuzes en de durf om te vernieuwen. Daarom hebben we in dit actieplan 10 werven uitgewerkt die elkaar versterken. Sommige zijn vertrouwd, andere verkennen nieuwe pistes om hardnekkige netheidsproblemen aan te pakken.

Dit actieplan is geen eindpunt, maar het startpunt van een gerichte aanpak voor de komende jaren. Met concrete werven en acties zetten we stap voor stap koers naar een properder, aangenamer en leefbaarder Gent.

Want een propere stad maken we niet alleen. Dat doen we samen.

Sofie Bracke
Schepen van Openbare Netheid, Economie, Haven, Handel en Toerisme
Stad Gent

2. INTRO

Zwerfvuil en sluikstort zijn een wijdverspreid fenomeen en een **hardnekkige uitdaging** in onze stad. Het is één van de grootste bekommernissen onder Gentenaars. Nochtans zetten heel wat stadsdiensten en partners zich elke dag in voor een proper openbaar domein. Denk daarbij aan IVAGO, de Groendienst, het Dienstenbedrijf Sociale Economie, de Politie, de Gemeenschapswacht, Dienst Toezicht en Thuispunt. Ook bewoners en buurtverenigingen steken mee de handen uit de mouwen. Toch zien we dat die inspanningen vandaag nog onvoldoende resultaat opleveren. Op veel plaatsen liggen straten, pleinen en parken er nog te vaak vuil bij.

Er bestaat geen eenvoudige oplossing voor de netheidsuitdagingen in Gent. Ze zijn complex en veelzijdig en raken aan heel wat facetten van het samenleven in een stad. Dat vraagt om **overkoepelend, vernieuwend én doortastend beleid**. Daarom lanceren we het Gents Netheidsactieplan.

Met dit actieplan leggen we de prioriteiten vast voor de komende jaren. We bundelen de werven en acties die we tijdens deze legislatuur tot en met 2031 zullen uitvoeren boven op de bestaande inspanningen. Dat kan dankzij de middelen die Stad Gent via Vlaanderen ontvangt als **zwerfvuilvergoeding** (i.e. uitgebreide producentenverantwoordelijkheid) van de producenten van onder meer drankverpakkingen en sigarettenfilters (i.e. 2.000.000 euro in 2026 en jaarlijks 4.000.000 euro in de daaropvolgende jaren) en ook zelf uittrekt voor het thema netheid in haar **Meerjarenplan** (i.e. jaarlijks 1.300.000 euro in 2026 tot en met 2031).

Penhouder van het netheidsactieplan is **Regie Netheid**. Dat is het autonome team binnen het departement Stedelijke Ontwikkeling van Stad Gent die (1) instaat voor de ontwikkeling en opvolging van het stadsbreed netheidsbeleid en (2) de centrale coördinatie in handen neemt van de preventieve, curatieve en repressieve inspanningen die alle verschillende diensten en partners, intern en extern, leveren voor een proper openbaar domein in onze stad. Ook voor de uitwerking van het netheidsactieplan werkt Regie Netheid nauw samen met deze netheidspartners. Op die manier vertrekt het plan van **gezamenlijke doelstellingen** én gaat het uit van een gedeeld engagement tot **gezamenlijke inspanningen**.

Wegwerpmaterialen die niet worden geproduceerd en materialen die worden hergebruikt, kunnen niet als afval op het openbaar domein terechtkomen. Een **doordacht materialenbeheer**, waarbij afval maximaal wordt voorkomen, materialen opnieuw worden ingezet in (hoogwaardige) toepassingen en grondstoffen zo lang mogelijk in de kringloop blijven, draagt dan ook rechtstreeks bij aan een nette stad.

De **verdere transitie naar een circulair materialenbeheer** valt buiten het mandaat van Regie Netheid. Deze verantwoordelijkheid ligt bij **IVAGO** en maakt integraal deel uit van de opdracht en doelstellingen die zijn opgenomen in het beleidsplan van de organisatie.

3. DOELSTELLINGEN

Een proper Gent is een **topprioriteit** voor het stadsbestuur. Propere straten, parken en pleinen zijn een **essentiële bouwsteen** voor een aangename, leefbare en veilige leefomgeving. Zorgzaam omgaan met de ruimtes die we met elkaar delen, maakt deel uit van respectvol samenleven. Daarom maken we van een verzorgd straatbeeld en propere buurten een **volwaardige pijler** van ons veiligheids- én samenlevingsbeleid (zie ook de beleidsverklaring in het Meerjarenplan 2026-2031).

We dragen zorg voor de netheid van onze stad. Onze doelstelling is om die significant te verhogen. Tegen 2031 moet Gent merkbaar properder zijn dan vandaag (zie ook operationele doelstelling OD20019 in Meerjarenplan 2026-2031). We willen zichtbare resultaten op het terrein:

- Het objectieve **netheidsbeeld** van onze straten, parken en pleinen (nog te ontwikkelen indicator, zie Werf 10: monitoring & onderzoek) verbetert, en dat in alle wijken
- het **aandeel niet-reglementair aangeboden afval** op het openbaar domein vermindert. Het gaat onder meer om zwerfvuil, sluikstort, bijzettingen rond vuilnisbakken en brengpunten en verkeerd aangeboden afval voor ophaling. We meten dit als aandeel van de totale hoeveelheid opgehaald en ingezameld afval in Gent, uitgedrukt in ton per inwoner.

Om die ambitie waar te maken, investeren we fors in **extra mensen en middelen** binnen de drie netheidspijlers:

1. **betrokkenheid, preventie en sensibilisering** – we bouwen een team van wijkgerichte afvalcoaches uit, zetten een gecoördineerde wijkaanpak op poten en schakelen afvalstewards in t.h.v. sociale wooncomplexen; zo willen we:
    - meer **op maat en doelgroepgericht** informeren
    - daders meer **gericht en aanklampend** aanspreken
    - sociaal verbindende **buurtexperimenten** en educatieve **netheidsacties** initiëren, i.s.m. scholen, buurtpartners, handelaars, horeca, ondernemers, sleutelfiguren, middenveld, verenigingen, vrijwilligers, bewoners, … (~community building)
2. **opruimen** – we breiden de reinigingsploegen uit en streven naar een eenheid van commando in het netheidsbeheer van onze stad: een gecoördineerde aanpak met minder versnippering, duidelijkere verantwoordelijkheden, meer efficiëntie en meer flexibiliteit. Zo willen we:
    - het **algemene netheidsbeeld** van het openbaar domein, ongeacht de beheerder, sterk verbeteren
    - sluikstort en zwerfvuil, altijd en overal, **snel uit het straatbeeld** krijgen
    - de **reinigingsfrequenties**, vooral op piekmomenten en in de 19de eeuwse gordel en in Nieuw Gent, gevoelig verhogen
3. **handhaving** – we werven extra GAS-vaststellers aan, investeren in extra camera's en personeel dat camerabeelden uitleest, optimaliseren de inzet van Politie, zetten toezichters in in en rondom sociale wooncomplexen en zorgen voor extra mensen bij de Juridische Dienst; zo willen we:
    - de **pakkans** voor sluikstorten stevig verhogen
    - streven naar 100% van alle sluikstorten **doorzoeken**
    - meer camera's inzetten en anoniem observeren op **sluikstortgevoelige locaties**

Uiteindelijk streven we ernaar dat **meer Gentenaars tevreden** zijn over de netheid van hun leefomgeving (cfr. driejaarlijkse bevraging stadsmonitor): het aandeel Gentenaars dat tevreden is over de netheid van de **straten en voetpaden in hun eigen buurt** willen we laten stijgen naar minstens het gemiddelde van de 13 Vlaamse centrumsteden in de bevraging van 2032 (in die van 2023 was dat 55% in Gent t.o.v. 60% in de centrumsteden). Bovendien willen we dat de tevredenheidsscore erop vooruitgaat in alle wijken, met een substantiële stijging in de wijken die vandaag het laagst scoren.

4. GIDSENDE PRINCIPES

Enkele principes gidsen ons in het uittekenen van concrete netheidsacties.

Een propere stad begint bij een **betrouwbaar en vlot** basisbeheer van afvalstromen (afvalophaling en -inzameling, vuilnisbakkenrondes, recyclageparken, …). Die **basisdienstverlening** is bovendien toegankelijk voor alle Gentenaars.

We voeren een afval- en netheidsbeleid dat **sociaal rechtvaardig** is. We houden rekening met de verschillen in de stad, stemmen ons beleid af op de diverse behoeftes van bewoners en bezoekers, en werken maximaal drempels in onze afvalsystemen voor gebruikers weg. Tegelijk wijzen we ook op ieders verantwoordelijkheid en burgerzin. Gent net houden is immers een **gedeelde verantwoordelijkheid** van iedereen in onze stad.

We zorgen voor **duidelijke en positieve communicatie** over ons beleid en de netheidsacties die we uitrollen. Rekening houdende met de complexiteit in afvalwetgeving en -richtlijnen, doen we dat **op maat** van verschillende doelgroepen.

Regie Netheid zorgt voor de **centrale coördinatie** van alle inspanningen en acties op ons grondgebied. We nemen resoluut de regie in handen van het netheidsbeleid in Gent en werken daarbij actief **samen met onze partners**.

We pakken de zwerfvuil- en sluikstortproblematiek op een **geïntegreerde manier** aan. Daarbij stoelen we ons beleid op de **drie netheidspijlers** van betrokkenheid, preventie en sensibiliseren, opruimen, en handhaven.

We geven prioriteit aan een **propere leefomgeving** en aan het vermijden van (visuele) hinder van afval in het straatbeeld. We kiezen ervoor om afval op het openbaar domein snel op te ruimen, waar nodig een (grotere) vuilnisbak te plaatsen, brengpunten makkelijk in gebruik te maken, … Mogelijke nadelen, zoals een minder zuivere sortering of het zogenaamde aanzuigeffect van vuilnisbakken en brengpunten voor sluikstort, wegen daarbij minder zwaar door.

En ten slotte voeren we een netheidsbeheer dat **datagedreven** is. Daarbij monitoren we de resultaten nauwgezet en sturen we regelmatig bij waar nodig.

5. WERVEN

WERF 0: TROTS OP EEN PROPER GENT

Gentenaars willen een propere stad en dragen daar actief aan bij. Elke dag steken bewoners, vrijwilligers, scholen, verenigingen, wijkorganisaties en ondernemers de handen uit de mouwen om hun omgeving net te houden. Het engagement groeit, op straat, in het publiek debat en op sociale media. Steeds meer mensen spreken zich uit voor een properder stadsbeeld.

Tegelijk zien we dat er nog steeds een **hardnekkig mentaliteitsprobleem** bestaat. Een kleine minderheid vervuilt de stad, terwijl een veel grotere groep zich stoort aan zwerfvuil en sluikstort. Te vaak wordt die vervuiling nog afgedaan als iets wat onvermijdelijk is in een stedelijke omgeving. In die redenering weigeren we mee te gaan. Openbare netheid vraagt niet alleen investeringen en handhaving, maar ook een verandering in hoe we naar onze gedeelde leefomgeving kijken. **De lat mag hoger. Een proper straatbeeld moet de norm zijn, niet de uitzondering.**

Net daarom willen we de kracht van de grote meerderheid meer benutten. Een proper Gent is een gedeelde ambitie. We werken een **stadsbreed communicatieplan** uit om de mentaliteit te veranderen en burgerzin te versterken. Via uiteenlopende dragers en kanalen maken we zichtbaar dat de overgrote meerderheid van de Gentenaars kiest voor een propere stad.

Daarbij kijken we ook naar de rol van **gemeenschapswachten en andere stadsdiensten**. Niet alleen om mensen aan te spreken op fout gedrag, maar ook om hen bewust te maken van hun gedeelde verantwoordelijkheid voor hun leefomgeving. Want zorg voor de stad begint vaak dichtbij: bij de stoep voor je deur, de voortuin van je woning, de omgeving van je zaak of het plein in je buurt.

We aanvaarden niet dat vervuiling er zomaar bij hoort. Door de **kracht van de meerderheid** te mobiliseren, willen we de norm versterken dat een propere stad een verantwoordelijkheid is van ons allemaal. Zo vormt Werf 0 de voedingsbodem voor alle andere acties uit dit netheidsactieplan.

Timing

- **2027 – …**: uitwerken van een stadsbreed communicatieplan
- **2027 – …**: uitrollen van acties gericht op het versterken van burgerzin en betrokkenheid

Rolverdeling

- Stadsbreed communicatieplan:
  - **Trekker**: Regie Netheid
  - **Samenwerking**: Dienst Communicatie
- Burgerzin en betrokkenheid:
  - **Trekker**: Regie Netheid
  - **Samenwerking**: Dienst Preventie voor Veiligheid, Dienst Beleidsparticipatie en Dienst Lokaal Sociaal Beleid

WERF 1: EENHEID VAN COMMANDO

We maken stap voor stap het **netheidsbeheer efficiënter**. Daarbij focussen we op:

- **minder versnippering in beheertaken** – we optimaliseren de organisatie van het netheidsbeheer en centraliseren beheertaken waar opportuun
- **duidelijkere verantwoordelijkheden** – we versterken de centrale aansturing van beheertaken (~Regie Netheid) en maken éénduidige afsprakenkaders op met alle netheidspartners
- **geïntegreerd** – we stemmen de planning van diverse beheertaken (sluikstort opruimen, zwerfvuil vegen, vuilnisbakken ledigen, …) beter af op elkaar en op de planning van de reguliere afvalophaling
- **wijkgericht** – we organiseren ons netheidsbeheer zoveel mogelijk op het niveau van de Gentse wijken
- **plaats-onafhankelijk** – we gaan voor een net totaalbeeld van het volledige openbaar domein, ongeacht wie de beheerder is van straten, pleinen, parken, bermen, haltes, infrastructuur, waterlichamen, …
- **type-onafhankelijk** – we staan niet enkel in voor het beheer van sluikstort, zwerfvuil en vuilnisbakken, maar geven ook aandacht aan en nemen een regierol op in de aanpak van niet-legale graffiti en wildplak, straatmeubilair, onkruid op verharding, wildplassen, hondenpoep, …

Hiertoe werken we **nauw samen met**:

- **lokale partners** – IVAGO, Dienstenbedrijf Sociale Economie, Groendienst, Dienst Wegen Bruggen en Waterlopen, Mobiliteitsbedrijf, Fietsambassade, Thuispunt, textielinzamelaars, …
- **bovenlokale partners** – Agentschap Wegen en Verkeer, De Vlaamse Waterweg, De Lijn, NMBS, Infrabel, North Sea Port, Farys, Fluvius, Rato, …

We gaan met elke netheidspartner afzonderlijk in gesprek, en brengen ze samen in een **Taskforce eenheid van commando**.

Parallel optimaliseren en versterken we de afval- en reinigingsdiensten van IVAGO. Een **betrouwbare basisdienstverlening** en een **daadkrachtig reinigingsbeheer** zijn immers essentieel voor een propere stad. De operationele capaciteit van IVAGO staat vandaag onder druk. Het aantal inwoners en bezoekers groeit jaar na jaar, het openbaar domein breidt uit en wordt intensiever gebruikt, en er komen beheertaken bij, zoals het reinigen van zitbanken en vuilnisbakken. Daarom optimaliseren we IVAGO's rondes en hun frequenties o.b.v. een grondige data-analyse, en investeren we in **extra rondes** van **reguliere afvalophaling**, **ledigen van brengpunten** en **sluikstortopruiming**.

We versterken de **samenwerking tussen IVAGO en het Dienstenbedrijf Sociale Economie**, en vernieuwen de samenwerkingsovereenkomst.

Ten slotte willen we ook **flexibeler zijn in het opruimen** van sluikstort en zwerfvuil opruimen en vuilnisbakken ledigen en plaatsen, zeker tijdens piekmomenten in publieke ruimtegebruik (zoals bij goed weer of evenementen). Daarom investeren we in een flexibele inzet van opruimploegen en vuilnisbakkenbeheer.

Timing

- **2026 – …**: versterken van Regie Netheid met 1 VTE coördinator en 1 VTE consulent
- **2026 – …**: bijkomende flexibele opruim- en korvenploegen bij IVAGO met 8 VTE netheidsmedewerkers en 2 extra voertuigen

- **2027 – …**: versterken van reguliere IVAGO-rondes (afvalophaling, brengpuntlediging, sluikstortopruiming) met 10 VTE netheidsmedewerkers en 4 extra voertuigen
- **2027 – …**: inzetten op reiniging van zitbanken en vuilnisbakken bij IVAGO met 1 VTE netheidsmedewerker en 1 extra voertuig
- **2027**: vernieuwing samenwerkingsovereenkomst tussen IVAGO en DBSE
- **2027**: oplossen van onduidelijke zones en hoogdringende taken (~minder versnippering en meer geïntegreerd)
- **2027 – 2028**: afstemmen en onderhandelen met meest impactvolle netheidspartners (~minder versnippering en meer geïntegreerd)
- **2029 – 2030**: afstemmen en onderhandelen met overige netheidspartners (~minder versnippering en meer geïntegreerd)

Rolverdeling

- Efficiënter netheidsbeheer:
    - **Trekker**: Regie Netheid
    - **Samenwerking**: IVAGO en lokale en bovenlokale netheidspartners
- Extra reguliere rondes en bijkomende dynamisch-adaptieve inzet:
    - **Trekker**: IVAGO
    - **Opvolging**: Regie Netheid

WERF 2: VUILNISBAKKENPLAN

We **optimaliseren de inzet van openbare vuilnisbakken** op ons grondgebied, zowel qua **spreiding** als **lediging**. Daarbij geven we prioriteit aan het vermijden van (visuele) hinder van afval in het straatbeeld. We definiëren hiertoe heldere **plaatsingscriteria** in een beslisboom om vragen over het plaatsen of weghalen van een vuilnisbak of het aanpassen van diens ledigingsfrequentie te kunnen beantwoorden.

De vuilnisbakkeninzet in Gent optimaliseren houdt ook in dat we **meer wendbaar** (tijdelijke) vuilnisbakken plaatsen en ledigen op locaties waar tijdens piekperiodes de publieke ruimte intensief wordt gebruikt (zie dynamisch-adaptieve vuilnisbakkeninzet in Werf 1: eenheid van commando). En ook dat we de **vuilnisbaktypes** die we inzetten in Gent, beter aanpassen op maat van de locatie waar de vuilnisbak staat, het beoogde doel van de vuilnisbak (bijvoorbeeld welke fracties er worden in opgevangen) en de huidige maatschappelijke trends (zoals het intensiever gebruik van parken om buitenshuis te eten). We willen vuilnisbakken die makkelijker zijn in gebruik en experimenteren met aanpassingen aan maatvoering, inwerpopening, kleur, al dan niet ondergronds, uitgesplitste sortering, …

Om deze optimalisaties op een doordachte manier uit te voeren, voeren we een **gebiedsdekkende analyse** uit (van spreiding, vulgraden, ledigingsfrequenties, terreinvragen, uitdagingen, trends, …) en maken we een **stadsbreed plan van aanpak** voor de komende jaren op.

Daarnaast wijzen we **handelaars en horeca** die wegwerpverpakkingen meegeven aan hun klanten op de verplichting om een vuilnisbak t.h.v. hun zaak te plaatsen en tot 10 meter van hun voordeur op te ruimen. Dat doen we door periodiek gericht te **sensibiliseren** en te **handhaven**.

Samen met de grotere **takeawayketens** onderzoeken we ze hoe zij actief kunnen bijdragen aan een properdere omgeving rond hun vestigingen.

Timing

- **2026 – 2027**: analyse uitvoeren en plan van aanpak opstellen
- **2028 – …**: operationaliseren van reguliere optimalisaties (spreiding, ledigingsfrequenties, …), uitrollen van test-acties (vuilnisbaktypes, …) en opschalen van positief geëvalueerde test-acties
- **2027** – …: sensibiliseren en handhaven van handelaars en horeca over verplicht voorzien van vuilnisbak en opruimen binnen perimeter van 10 meter
- **2027** – …: samenwerken met takeawayketens

Rolverdeling

- Plan van aanpak en uitvoering:
  - **Trekker**: IVAGO
  - **Opvolging**: Regie Netheid
  - **Samenwerking**: beheerdiensten openbaar domein
- Sensibiliseren en handhaven van handelaars en horeca:
  - **Trekker**: Dienst Preventie voor Veiligheid
  - **Samenwerking**: Dienst Economie en handelaars en horeca
- Samenwerken met takeawayketens
  - **Trekker**: Regie Netheid
  - **Samenwerking**: Dienst Economie en takeawayketens

WERF 3: PILOOTWIJK MUIDE-MEULESTEDE-AFRIKALAAN

In de wijk Muide-Meulestede-Afrikalaan starten we een **onderzoeksproject** op. We benoemen deze wijk als pilootwijk en testen hier heel wat **experimenten** uit. Daartoe laten we ons inspireren door literatuuronderzoek, andere steden in binnen- en buitenland, eerdere ervaringen en ideeën uit de wijk zelf. We rollen deze experimenten gefaseerd uit binnen een doordacht **onderzoeksopzet**. Daarbij zorgen we voor een geïntegreerde aanpak, met een nauwgezette opvolging, actieve betrokkenheid van partners en bewoners en heldere communicatie.

We kiezen voor **Muide-Meulestede-Afrikalaan** als experimenteerruimte (exacte contouren zijn nog te bepalen). De **netheidsuitdagingen** zijn hier groot en gelijkaardig aan die in de andere 19de eeuwse gordelwijken in Gent. Er is een sterke **versnippering** in het beheer van het openbaar domein bij lokale en bovenlokale actoren, en net daarvoor willen we nieuwe systemen uittesten. De **wijkstructuur** (woontypes, handel-industrie, publieke ruimte, centraliteiten, …) en **wijkpopulatie** (sociaal-economische profielen, handelaars, scholen, nieuwkomers, verhuisgedrag, …) zijn zeer divers. En bovendien staat de wijk gekend om haar **sociaal kapitaal** bij wijkpartners en bewonersgroepen, en om haar affiniteit met pilootprojecten (cfr. stadsvernieuwingsprogramma Muide Meulestede Morgen).

We testen verschillende **logistiek-operationele experimenten** uit. Daarbij denken we aan:

- **alternatieve ophaal- en brengsystemen** die eenvoudiger en gebruiksvriendelijker zijn (bijvoorbeeld gelijktijdige ophaling van alle fracties elke week, meer decentrale brengpunten met toegang voor iedereen via kaart of smartphone en aangepaste inwerpopeningen, halfjaarlijkse grof huisvuilophaling, inzameling van specifieke fracties op wekelijkse markten of evenementen, …)
- **vuilnisbakken op elke straathoek**, aangepast aan locatie, doel en gebruik
- **reinigings-"sweeps"** van het volledige openbaar domein (ongeacht plaats of afvaltype, en afgestemd op ophaalplanning), i.p.v. meldingsvolgende rondes, versnipperde dispatch naar netheidspartners en niet op elkaar afgestemde beheertaken

We monitoren nauwkeurig elk van deze experimenten en **analyseren en evalueren** hun effect en de mogelijkheid om op te schalen naar andere omgevingen.

Daarnaast voeren we ook enkele **sociaal verbindende experimenten** uit. We denken aan:

- de inzet van een wijkgerichte **afvalcoach** (zie Werf 6: wijkwerking & buurtaanpak)
- **op maat** benaderen van doelgroepen, en **actief aanspreken en opvolgen** van personen (zie ook Werf 5: aanklampen & opvolgen)
- sociaal verbindende **buurtexperimenten** en educatieve **netheidsacties**, i.s.m. scholen, buurtpartners, handelaars, horeca, ondernemers, sleutelfiguren, middenveld, verenigingen, vrijwilligers, bewoners, … (~community building)

Via **praktijkgericht onderzoek** gaan we na wat werkt en wat niet, en bekijken we opschalingsmogelijkheden in verschillende typeomgevingen.

We voeren beide soorten experimenten (logistiek-operationeel en sociaal verbindend) **parallel** uit en laten ze **elkaar versterken**. Daarbij onderzoeken we welk effect die combinatie heeft op de netheid van de wijk.

Bovendien experimenteren we niet alleen in Muide-Meulestede-Afrikalaan. Ook in andere wijken zetten we innovatieve onderzoeksprojecten op poten, zoals in Nieuw Gent met ondersteuning van Bloomberg en Harvard.

Timing

- **start 2027 – mid 2027**: analyse uitvoeren, plan van aanpak opstellen en nulmeting doen
- **mid 2027 – mid 2031**: gefaseerd uitrollen van test-experimenten en monitoren-analyseren-evalueren
- **2031 - …**: opschalen van positief geëvalueerde test-acties

Rolverdeling

- **Trekkers**: Regie Netheid
- **Samenwerking**: IVAGO, lokale en bovenlokale netheidspartners, wijkpartners en wijkcommunity, Dienst Lokaal Sociaal Beleid en onderzoeksinstellingen

WERF 4: HANDHAVING OPDRIJVEN

We streven ernaar om **alle sluikstorten te doorzoeken** op identiteiten. Daartoe rekenen we op de Gemeenschapswacht en Politie en werven we bij IVAGO **extra vaststellers** aan die meegaan op de sluikstortopruimrondes. Daarnaast onderzoeken we hoe we ook sluikstorten in en rondom vuilnisbakken en brengpunten kunnen controleren, net als sluikstorten in sociale woongebouwen, textielcontainers, op privéterrein, …

We richten ons prioritair op **sluikstortgevoelige locaties**. De politie maakt per locatie een inschatting van de ernst van de problematiek en bepaalt welke combinatie van handhavingsmaatregelen het meest aangewezen is: personen aanspreken, bemiddelen, PV opmaken, plaatsen van camera's, on the spot observeren en op heterdaad betrappen (ook 's avonds en in het weekend), … Wijkcommissariaten zetten hier mee hun schouders onder.

We investeren in **extra camera's**, zowel in cameramasten (die vooral een ontradend effect hebben) als in cameravoertuigen (die zich richten op repressie). Bovendien werken we een **uitgekiend cameraprotocol** uit om onze camera's slim en gericht in te zetten: we baseren onze locatiekeuzes op objectieve **plaatsingscriteria**, en roteren de inzet op gekende sluikstortgevoelige locaties aangevuld met een flexibele inzet op nieuwe locaties of i.f.v. ad-hoc handhavingsacties. We werven een gespecialiseerde **CALOG-medewerker** aan die de camerabeelden uitleest en maken gebruik van AI-software om dit werk minder arbeidsintensief te maken. En met **extra inspecteurs** en via slimme samenwerkingen op het terrein, zorgen we ervoor dat daders geïdentificeerd kunnen worden.

Ten slotte brengen we meer duidelijkheid in ieders takenpakket en **verantwoordelijkheden** en zorgen we voor meer **afstemming** tussen de handhavingspartners: Politie, Gemeenschapswacht-vaststellers, IVAGO-vaststellers, OVAM-vaststellers, Dienst Toezicht, Thuispunt-toezichters, Havenkapiteindienst, …

Timing

- **2026 – …**: 4 VTE extra vaststellers bij IVAGO
- **2026 – …**: aankopen van 2 extra camera's en AI-uitleessoftware, en aanwerven van 1 VTE CALOG-medewerker en 2 VTE extra inspecteurs

Rolverdeling

- Verantwoordelijkheden van en afstemming tussen handhavingspartners:
  - **Trekker**: Regie Netheid
  - **Samenwerking**: handhavingspartners
- Sluikstorten doorzoeken:
  - **Trekker**: Dienst Preventie voor Veiligheid, Politiezone Gent en IVAGO
  - **Opvolging**: Regie Netheid
  - **Samenwerking**: Dienst Toezicht, Wonen en Bouwen
- Inschatting handhavingsmethodiek locatie per locatie en cameraprotocol:
  - **Trekker**: Politiezone Gent
  - **Opvolging**: Regie Netheid
  - **Samenwerking**: handhavingspartners en wijkpartners

WERF 5: AANKLAMPEN EN OPVOLGEN

Als we opmerken dat iemand afval niet correct aanbiedt of niet goed op de hoogte is van de regels, dan gaan we het gesprek aan. Gemeenschapswachten, afvalcoaches (zie Werf 6: wijkwerking & buurtaanpak) en afvalstewards (zie Werf 7: sociale wooncomplexen) spreken mensen **outreachend en aanklampend** aan over hun gedrag en wijzen op hun rol en verantwoordelijkheden in de buurt. We sensibiliseren en begeleiden gericht personen in het correct aanbieden van hun afval, en behelpen ons daarbij met **laagdrempelig** sensibiliseringsmateriaal (video, pictogrambrochure, …). Waar nodig schakelen we sociale partners in voor het **op maat** benaderen van kwetsbare doelgroepen, nieuwkomers met weinig tot geen info, personen in uitbuitingssituaties, …

We doen dit **gericht** door op het terrein gebruik te maken van beschikbare gegevens (brengpuntkaartgebruik, gevonden sluikstorten, buurtinfo, …). Daarbij gaan we zorgvuldig en vertrouwelijk om met data, we werken een kader uit met do's en don'ts over het gebruik van persoonsgegevens.

Ook handhaving gaat **hand in hand met het aanspreken van mensen**. Wanneer we een (mogelijke) dader vatten, dan starten we niet enkel een juridisch dossier op, maar geven we die persoon ook snel een duidelijk signaal. We spelen **kort op de bal**. Zo spreekt Politie bijvoorbeeld personen aan wiens identiteit herhaaldelijk in sluikstorten wordt aangetroffen of gevat worden op grotere sluikstortmisdrijven (zie Werf 4: handhaving opdrijven).

We brengen meer duidelijkheid in ieders **takenpakket** en **verantwoordelijkheden** en stemmen goed af tussen handhavings- en sensibiliserende partners.

Daarnaast stroomlijnen we de **juridische opvolging**. Zo optimaliseren we de **opmaak van GAS-vaststellingen** zodat gegevens vlotter kunnen worden uitgewisseld tussen vaststellers en sanctionerend ambtenaren en dossiers met een zo sterk mogelijke bewijslast onderbouwd zijn. Bovendien versterken we de **administratieve capaciteit** van de Juridische Dienst, en optimaliseren we de opvolging van aangetekende brieven en inning van boetes.

Ten slotte verhogen we het **GAS-boetebedrag**, en schalen we de **alternatieve trajecten** op. We bieden alternatieven voor het betalen van een boete (i.e. bemiddeling of gemeenschapsdienst) aan meer personen aan, en verhogen het aantal instappers via meer gerichte communicatie, o.a. i.s.m. de handhavings- en sensibiliserende partners. We zorgen voor een degelijk aanbod aan mogelijke **hersteltaken**, en werken hiervoor samen met bevoorrechte partners. Bovendien blijven we bij bovenlokale overheden pleiten voor de afdwingbaarheid van alternatieve trajecten.

Timing

- **2026 – …**: versterken van de administratieve capaciteit van de Juridische Dienst met 1 VTE administratief medewerker
- **2027**: verhogen van het GAS-boetebedrag
- **2027 – …**: opschalen van alternatieve trajecten
- **2027 – 2028**: versterken van de sensibiliseringsaanpak (opmaken van een kader voor het gebruik van persoonsgegevens, aanmaken van sensibiliseringsmateriaal, …)

Rolverdeling

- Sensibiliseringsaanpak:
    - **Trekkers**: Regie Netheid
    - **Samenwerking**: Dienst Preventie voor Veiligheid, Politiezone Gent, IVAGO, Thuispunt Gent, sociale partners, en wijkpartners

- Juridische flow:
    - **Trekker**: Juridische Dienst
    - **Opvolging**: Regie Netheid
    - **Samenwerking**: handhavingspartners
- Alternatieve trajecten:
    - **Trekkers**: Juridische Dienst en Regie Netheid
    - **Samenwerking**: bevoorrechte partners hersteltaken en sensibiliserende partners

WERF 6: WIJKWERKING EN BUURTAANPAK

We bouwen een team van **afvalcoaches** uit die aan de slag gaan in Gentse wijken als 'netheidsopbouwwerkers'. Hun takenpakket bestaat uit:

- een **vast aanspreekpunt** zijn voor wijkbewoners en -partners voor allerlei afval- en netheidsvragen
- op maat **informeren, sensibiliseren en begeleiden** van specifieke doelgroepen (kwetsbare profielen, nieuwkomers met weinig tot geen info, handelaars, studenten, scholen, …)
- **gericht, outreachend en aanklampend** personen aanspreken op hun gedrag en verantwoordelijkheden (zie Werf 5: aanklampen & opvolgen)
- een netwerk van vrijwilligers opbouwen en faciliteren, de **Propere Pierkes**
- sociaal verbindende **buurtexperimenten** en -groepsmomenten en educatieve **netheidsacties** organiseren, i.s.m. scholen, buurtpartners, handelaars, horeca, ondernemers, sleutelfiguren, middenveld, verenigingen, vrijwilligers, bewoners, … (~community building)
- **opruim-, handhavings- en sensibiliseringsacties** op het terrein coördineren (zie ook gecoördineerde buurtaanpak)
- **signalen** uit de wijk oppikken en bruggen slaan tussen bewoners, partners en het stadsbeleid

Parallel werken we een **gecoördineerde buurtaanpak** uit. Op basis van objectieve gegevens en terreinkennis selecteren we buurten waar de sluikstortproblematiek het grootst is. Voor elk van deze buurten stellen we op basis van een grondige analyse een aanpak op maat op met extra inzet in bijvoorbeeld opruimfrequenties, handhavingstools, gerichte sensibilisering, ruimtelijke ingrepen, buurtacties, … De afvalcoach van de wijk, de wijkregisseur en Regie Netheid nemen hierin de lead in nauwe samenwerking met de netheidspartners en wijkpartners. We houden de vinger aan de pols en sturen acties bij waar nodig.

Timing

- **2027**: afvalcoachmethodiek ontwikkelen en uittesten
- **2028 - …**: 3 VTE extra afvalcoaches bij IVAGO

Rolverdeling

- Afvalcoaches:
  - **Trekker**: IVAGO
  - **Opvolging**: Regie Netheid
  - **Samenwerking**: netheidspartners, wijkpartners en wijkcommunity
- Gecoördineerde buurtaanpak:
  - **Trekkers**: IVAGO (afvalcoaches) en Dienst Beleidsparticipatie (wijkregisseurs) en Regie Netheid
  - **Samenwerking**: netheidspartners en wijkpartners

WERF 7: SOCIALE WOONCOMPLEXEN

We zetten extra in op het netheidsbeheer in en rond sociale woongebouwen. Dat doen we door de **netheidsteams van sociale huisvestingsmaatschappij Thuispunt Gent** te versterken, zowel in personeel als in logistiek.

We werven **afvalstewards** aan. Die zorgen voor meer lokale aanwezigheid t.h.v. 1) **gekende sluikstortgevoelige plekken** en 2) wooncomplexen met **grootschalige gelijktijdige verhuisbewegingen**. Hun takenpakket bestaat uit:

- **opruimen** in en rond de gebouwen, melden van grotere sluikstorten, korte lijn onderhouden met poetspersoneel en reinigingsploegen, rolcontainers buiten en terug binnen zetten, netheid rondom brengpunten bewaken, onkruidbeheer, …
- bewoners **sensibiliseren** over en helpen met het gebruik van de afvalsystemen, een vast aanspreekpunt zijn voor bewoners, huurders begeleiden wanneer brengpunten worden geïntroduceerd, huurders begeleiden bij verhuisbewegingen, nieuwe bewoners in een gebouw opvolgen, sluikstorters gericht en aanklampend aanspreken, …

We scherpen ook de **handhavingstools** van Thuispunt aan. **Toezichters** doorzoeken sluikstorten op identiteiten en observeren in de gebouwen. En we onderzoeken of ook **camera's** kunnen worden ingezet. We nemen opruimkosten op in huurcontracten.

Met het oog op de vele **verhuisbewegingen** die de komende jaren in Gent zullen plaatsvinden, maken we een draaiboek op. Op plekken waar veel mensen tegelijk verhuizen, werken we met **tijdelijke containerstraten**. Die gaan meermaals per week, ook 's avonds en in het weekend, open voor verhuizende bewoners, onder begeleiding van de afvalstewards en in nauwe samenwerking met conciërges, verhuisbegeleiders, flatwachters, wijkpartners, … En op nieuwe woonplaatsen zorgen we voor op maat **begeleiding en opvolging** van nieuwe bewoners.

Een **hands-on samenwerking** tussen Thuispunt en IVAGO is cruciaal. Door de handen in elkaar te slaan, staan we in voor een **communicatie op maat** en aanklampende **sensibilisering** van bewoners, rond het correct gebruik van de IVAGO-kaart, het regelen van een grof huisvuilophaling, de introductie van brengpunten, verhuisbewegingen, …

Timing

- **mid 2026**: afsluiten samenwerkingsovereenkomst tussen Thuispunt Gent en Stad Gent
- **mid 2026 – 2027**: aanwerven van 10 VTE afvalstewards, 3 VTE toezichters en 1 VTE teamcoördinator, en aankopen van 1 extra oplaadbak
- **mid 2026 – …**: versterken van het netheidsbeheer van Thuispunt t.h.v. gekende sluikstortgevoelige plekken en tijdens verhuisbewegingen (inclusief operationaliseren van tijdelijke containerstraten)

Rolverdeling

- Netheidsbeheer sociale wooncomplexen:
  - **Trekker**: Thuispunt Gent
  - **Opvolging**: Regie Netheid
  - **Samenwerking**: netheidspartners en wijkpartners

WERF 8: RUIMTEVRAAGSTUKKEN

In sommige buurten in Gent wonen mensen klein, met slechts weinig mogelijkheden binnenshuis om afval te stockeren. Ook in buurten waar veel wordt bijgebouwd en de dichtheid toeneemt, is het niet altijd praktisch om afval per woning te stockeren tot de volgende ophaling. Daarom investeren we op deze plekken in **brengpunten**. We zorgen ervoor dat deze brengpunten maximaal **laagdrempelig en eenvoudig** zijn in gebruik. Gebruiksgemak primeert, met eenvoudige registratie en toegang, en voldoende grote inwerpopeningen.

We dwingen in de vergunningentrajecten van **nieuwbouw- en renovatieprojecten** af dat er voldoende ruimte wordt voorzien voor **collectieve afvalstockering** (afvallokaal, brengpunten, …) (cfr. het Algemeen Bouwreglement). We checken daarbij steeds of er ook buurtbewoners, die klein wonen en weinig ruimte hebben om afval te stockeren, mee kunnen aansluiten op deze nieuwe afvalsystemen.

Daarnaast houden we bij elk **ontwerp van publieke ruimte en infrastructuur** van bij de start rekening met het toekomstige beheer. Daarbij hanteren we ontwerpprincipes die:

- vooraf nagaan hoe gevoelig de ruimte of infrastructuur is voor **sluikstort, zwerfvuil en graffiti**
- **eenvoud in het reinigingsbeheer** voorzien (veegvriendelijkheid, verwijdergemak van graffiti, onkruidbeheer, bereikbare afvalophaling ook tijdens de werffase, …)
- checken of er **brengpunten** (en bij uitbreiding waar opportuun ook glasbollen, textielcontainers, …) kunnen worden geïntroduceerd waarop buurtbewoners kunnen aansluiten

Ten slotte optimaliseren we het **protocol voor het afval- en reinigingsbeheer tijdens evenementen**. Daarbij maken we duidelijke afspraken tussen organisatoren en netheidspartners, niet alleen over het beheer op de evenementensite, maar ook over de impact van het evenement op de **ruimere omgeving**.

Timing

- **2027 – …**: bij nieuwe inplantingen van brengpunten prioriteit geven aan gebruiksgemak
- **2027** – …: inbedden van ontwerpprincipes en een standaard beheerreflex bij het ontwerp van publieke ruimte en infrastructuur
- **2027** – …: optimaliseren van evenementenprotocol

Rolverdeling

- Brengpunten:
  - **Trekker**: IVAGO
  - **Samenwerking**: Dienst Stedenbouw en Ruimtelijke Planning, Groendienst, Dienst Wegen, Bruggen en Waterlopen
- Nieuwbouw- en renovatieprojecten en ontwerp publieke ruimte en infrastructuur:
  - **Trekker**: Dienst Stedenbouw en Ruimtelijke Planning, Groendienst en Dienst Wegen, Bruggen en Waterlopen
  - **Opvolging**: Regie Netheid
  - **Samenwerking**: netheidspartners en bouwpromotoren
- Evenementenprotocol:
  - **Trekker**: IVAGO
  - **Samenwerking**: evenementenorganisatoren

WERF 9: MONITORING EN ONDERZOEK

We maken werk van een **netheidsdashboard**. Op die manier monitoren we tot op wijkniveau:

- het **netheidsbeeld** van straten, parken en pleinen
- **opruimcijfers**, zoals de tonnages opgeruimd zwerfvuil, sluikstort, bijzettingen rondom vuilnisbakken en brengpunten, niet-reglementair afval in vuilnisbakken en brengpunten, en verkeerdelijk aangeboden afval voor ophaling (i.e. niet-reglementair aangeboden afval op het openbaar domein), het aantal sluikstortopruimingen, het aantal graffiti- en wildplakverwijderingen, de gemiddelde opruimsnelheid, …
- **handhavingscijfers**, zoals het aantal doorzoekingen, de camera-inzet, het aantal observaties, het aantal vaststellingen, bestuurlijke verslagen en processen-verbaal, de pakkans, het aantal uitgeschreven en geïnde boetes, het aantal uitgevoerde hersteltaken, …
- **sensibiliseringscijfers**, zoals het aantal contacten met bewoners, het aantal bezoeken aan de deur, het aantal Propere Pierkes, schoolbezoeken, buurtacties, buurtexperimenten, …
- de inzet van personeel en middelen voor **opruimen, handhaving en sensibilisering**
- de **tevredenheid** over de netheid in de eigen buurt en in de stad (cfr. driejaarlijkse bevraging stadsmonitor)

Jaarlijks bundelen we alle cijfermateriaal in een beknopt en helder **netheidsrapport**. Dat doen we samen met onze netheidspartners.

Daarnaast voeren we i.s.m. onderzoeksinstellingen **onderzoek** uit naar de hiaten in onze kennis en naar vernieuwende methodieken, zoals bijvoorbeeld:

- de ontwikkeling van een **netheidsbeeld-indicator** (o.b.v. tellingen, beeldmeetlatinschattingen, citizen science en/of AI-beeldverwerking)
- **drempels, noden en beweegredenen** m.b.t. afval al dan niet correct aanbieden (vanuit een individueel gedragsstandpunt, maar ook vanuit een collectief samenlevingsperspectief)
- concrete **test-acties** op het terrein, zoals in pilootwijk Muide-Meulestede-Afrikalaan (zie Werf 3: pilootwijk Muide-Meulestede-Afrikalaan)
- vernieuwende **methodieken**, zoals in het door Bloomberg en Harvard ondersteund onderzoek in Nieuw Gent

We richten een **academische leerstoel** op die de verschillende onderzoeksprojecten met elkaar verbindt en zorgt voor een overkoepelende blik, leerlessen en beleidsaanbevelingen.

Timing

- **2027**: ontwikkelen van een netheidsbeeld-indicator
- **2027**: onderzoek naar vernieuwende methodieken in Nieuw Gent
- **2027 - …**: opstarten van een academische leerstoel
- **2028**: uitbouwen van een netheidsdashboard, gelinkt aan de wijkbarometer

Rolverdeling

- Netheidsdashboard en netheidsrapport:
  - **Trekkers**: Regie Netheid
  - **Samenwerking**: netheidspartners
- Ontwikkeling netheidsbeeld-indicator, onderzoek naar kennishiaten en methodieken, academische leerstoel:
  - **Trekkers**: Regie Netheid
  - **Samenwerking**: onderzoeksinstellingen